

Sådan værdisættes god økologisk tilstand

Jacobsen, Brian H.

Published in:
Sammendrag af indlæg Plantekongres 2016

Publication date:
2016

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):

Jacobsen, B. H. (2016). Sådan værdisættes god økologisk tilstand. I *Sammendrag af indlæg Plantekongres 2016* (s. 74-75). Plantekongres.
https://www.landbrugsinfo.dk/Planteavl/Plantekongres/Filer/pl_plk16_kongresbilag_samlet_web.pdf

Sådan værdisættes god økologisk tilstand!

Såfremt omkostningerne ved at nå målene i vandrammedirektivet er meget højere end gevinsterne, så kan der sættes lavere mål. Analyser af gevinster i forhold til omkostninger i Danmark indikerer, at der ikke er mange hovedoplande, hvor omkostningerne er markant højere end gevinsterne.

Brian H. Jacobsen
IFRO, KU
brian@info.ku.dk

Værdisætning er nødvendig, fordi ikke alle miljømæssige gevinster og omkostninger er pris-sat på et marked. Miljøgevinster kan være fx adgang til natur eller mulig for at bade. Når der ikke er nogen markedsbestemte priser, må man undersøge, hvilken værdi gevinsterne har for samfundet. I mange analyser er målet således at sammenligne gevinster med omkostningerne ved at opnå dem (cost-benefit analyser). I disse analyser foretages sammenligning i kroner, da det er en logisk fælles opgørelsesenhed for gevinster og omkostninger. Da fokus her er på gevinsterne, er spørgsmålet, hvordan det gøres bedst muligt. Grundlæggende kan værdien af gevinsterne opdeles i to hoved grupper og en række undergrupper.

1. Brugsværdier (anvendelse har en gevinst)
  - » Direkte opgørelser
  - » Indirekte opgørelser

2. Ikke-brugsværdier (det at de findes er en gevinst)

De direkte brugsværdier er værdier, som vi er glade for og udnytter. Ikke-brugsværdier er eksistensværdier, som kan være glæden ved at vide, at der fx er en gammel kirke eller en pæn strand, selvom man ikke bruger den.

Hvad angår erklærede værdisætningsmetoder så omfatter det værdisætningsundersøgelser som fx CVM (Contingent Valuation Method – Betinget værdisætning) og CE (Choice Experiments – Valghandlingseksperimenter). I CVM bedes den adspurgte typisk selv om at angive værdier, mens man ved CE vælger mellem sæt af muligheder, der også indeholder en pris/omkostning. Ved brug af de direkte opgørelsesmetoder kan man gå ud fra, hvad folk faktisk har betalt (fx huspriser og rejseomkostninger). Ved opgørelse af

ikke-markedsbestemte gevinster skal den enkelte huske, at pengene kun kan bruges én gang!

Når tab af samfundsmæssige gevinster indregnes i fx N-tildeling (Grinsvan et al., 2012), betyder dette, at den samfundsmæssige optimale N-tilførsel vil være lavere end den økonomiske optimale for landmanden, fordi de samfundsøkonomiske omkostninger ikke indgår i regnestykket.

I vandrammedirektivet er det angivet, at målene skal opnås, medmindre der kan opnås undtagelser, og en af disse undtagelser er, hvis der er disproportionale omkostninger. Dvs. hvis omkostningerne er meget højere end gevinsterne.

En konkret anvendelse af værdisætning af god økologisk status er givet i en analyse foretaget af IFRO med støtte fra Århus Universitet (Se Jensen et al., 2013). I papiret sammenlignes omkostningerne og fordelene

ved at opnå god økologisk tilstand i de 23 hovedoplande. Der er udviklet en screeningsmetode til at undersøge, om der potentielt set kan være tale om uforholdsmæssige høje omkostninger i de enkelte hovedoplande. I analysen tages der udgangspunkt i omkostningerne ved at sikre God Økologisk Status som beskrevet i vandplanerne 1.0 fra 2011. For de hovedoplande, hvor der ikke var noget krav, er der opstillet et sandsynligt indsatsbehov. De samlede omkostninger er beregnet både med og uden målretning af virkemidler. De samlede omkostninger udgør 1,5 mia. kr. årligt. Omregnet til velfærdøkonomiske omkostninger (forbruger) udgør det 1,6 mia. kr. årligt. Disse omkostninger omfatter bl.a. efterafgrøder, udtagning samt etablering af vådområder m.m. (Jacobsen, 2012).

Baseret på en opgørelse af folks betalingsvillighed estimeret ved hjælp af såkaldte valg-situationsstudier gennemført i Aquamoney projektet (Hasler et al., 2009) er det beregnet, hvor meget en gennemsnitlig husholdning vil betale for en forbedring af vandkvaliteten i vandløb, søer og kystvande. Den velfærdsøkonomiske ge-

vinst er ca. 2,6 mia. kr. årligt, og den er opgjort i de 23 hovedoplande baseret på den afstand, der er fra nuværende vandkvalitet og til målet i Vandplanerne 1.0 fra 2011. Betalingsvilligheden er afhængig af, hvor stor forbedringen er, og der arbejdes med to niveauer (fra dårlig til god og fra moderat til god status for vandløb, søer og fjorde). Gevinsterne udgør fra 100 til 700 kr. pr. husholdning pr. år. På baggrund af antallet af husholdninger er det så muligt at beregne gevinsterne og sammenholde dem med de beregnede omkostninger i de 23 hovedoplande.

Resultaterne tyder på, at omkostningerne kunne være relativt høje i nogle danske hovedoplande (Bornholm, Djursland, Kruså og Randers Fjord), men det skal tages med forbehold, da flere af disse oplande ikke i analysen havde officielle miljømål. Analysen kan ikke bruges til med sikkerhed at sige, at disse hovedoplande har disproporcionale omkostninger. Analysen kan bruges til at målrette de fremtidige analyser med henblik på at fastslå, om omkostningerne faktisk er betydeligt højere end gevinsterne.

Kilder:

Grinsven, H.J.M., Holland, M., Jacobsen, B.H., Klimont, Z., Sutton, M.A. and Williams, W. J. (2013). Costs and benefits of nitrogen for Europe and implications for mitigation. *Env. Science and Technology*. Vol. 47, pp. 3571-3579.

Hasler, B.; S.L. Brodersen, L.P. Christensen, T. Christensen, A. Dubgaard, H.E.Hansen, M. Kataria, L. Martinsen, C. J. Nissen, A. F. Wulff (2009). Assessing Economic Benefits of Good Ecological Status under the EU Water Framework Directive. Testing practical guidelines in the Odense River basin. AquaMoney Project.

Jacobsen, B. H. (2012). Analyse af omkostningerne ved en yderligere reduktion af N-tabet fra landbruget med 10.000 tons N. Udredningsnotat 26/2012. Fødevareøkonomisk Institut, KU.

Jensen, C.L.; Dubgaard, A.; Jacobsen, B.H.; Olsen, S.B. and Hasler, B. (2013). A practical CBA based screening procedure for identification of river basins where the costs of fulfilling the WFD requirements may disproportionate – applied to the case of Denmark. *Journal of Environmental Economics and Policy*. Vol. 2, No. 2, 164–200.